

Hwad Behagas?

Somnia plus vigili quam dormienti nocent

Bellmansällskapets Medlemsblad

N:o 3 Anno 2008

**EN
ÅTERFUNNEN
DYRGRIP
UR BELLMANS
BIBLIOTEK!**

BELLMANSSÄLLSKAPET

Ordförande

Fil.dr. Anita Ankarcrona
08-660 59 25

Vice ordförande:

F. Kommerserådet Bo G. Hall
08-88 91 09

Sekreterare:

Fil.dr. Sten Magnus Petri
0709 - 16 46 25

Skattmästare:

F. administrative direktören
Conny Roth
08 - 560 328 22

Klubbmästare:

Fil.kand. Cecilia Wijnbladh
08-643 59 25

Protokollsekreterare,
hemsidesansvarig, webbredaktör,
redaktionsråd, Nyhetsbrevet
Doktorand Jennie Nell
070-682 24 03

Hwad Behagas?

Doktorand Bengt Gustaf Jonshult
08-570 100 89

Ledamöter:

Direktör Hans Jacob Bonnier
Docent Carina Burman
Fil.dr. Stefan Ekman
Docent Lennart Hedwall
Fil.mag. Olof Holm
Fil dr. Henrik Mickos
Fil.kand. Hans Nilsson

Postadress:

Bellmanssällskapet
c/o Sten Magnus Petri,
Värtavägen 23, 115 53 Stockholm

E-post: sallskapet@bellman.org
Hemsida: www.bellman.org
Sällskapet pg: 45 19 50-0

BÄSTE MEDLEM!

En god fortsättning på sensommaren!

önskar

Anita Ankarcrona

* * *

VÄN AV BELLMAN!

Sommaren har varit god i år. Bellmansången har flödat på platser som Skansen, Hasselbacken, Hagaparken, Salem centrum, Bellmansro, Mosebacke och Gamla Stan. Och överallt möts man av glada ansikten, förväntansfulla öron och blixtrande ögon. Stärkta av arvet från 1700-talet - det arv som vi alla tillsammans förvaltar och vårdar. Det är onekligen en märklig symbios! Det har gått över 200 år, men ändå involverar vi våra förfäders tankar och röster i våra egna, låter sångerna sjunka in i våra sinnen och lyckas på så sätt föra fram ett poetiskt budskap, inte enbart i våra hjärtan, utan även in i framtiden.

Nå, det svåra är väl att försöka tolka detta budskap, bena upp det hela och försöka förklara sakernas rätta sammanhang...och sedan somna gott?

Kanske är det så att poeternas verk inte behöver tolkas? Poeterna har ju redan, de facto, förklarat sin syn på verkligheten/overkligheten och att då lägga ytterligare en teori på innebörden av små svarta tecken på ett vitt papper vore en otjänst och till och kanske en ren omöjlighet. Kanske är det så att vi enbart kan vara budbärare åt varandra? Och det finaste som finns, det är att vara budbärare åt Carl Michael Bellman, ty sommaren har varit god i år.

BeJo

NYA I STYRELSEN

HENRIK MICKOS, VD för Stockholm Science City/Vetenskapsstaden som arbetar med Norra Stationsområdet och akademins och näringslivets etablerande där. Arbetar även som entreprenör och företagscoach. Har disputerat i organisk kemi och har på sidan om ett bolag där han verkar som vin- och spritprovare, artist och musiker. Har genom ordenssällskapet Par Bricole kommit i närmare kontakt med Bellman via kör och teater och sysslar också med dryckernas och dryckesvisans historia.
Post: Ordinarie ledamot.

STEN MAGNUS PETRI, litteraturvetare och etnolog, har disputerat på en avhandling om saga, sägen och myt i Strindbergs dramatik, *Blås upp vind och gunga bölja*. Ägnar sig nu mer åt 1700-tal. Programansvarig på Skansen. Som Bellmantolkare har han framträtt i en mängd olika sammanhang, på musikklubbar och visfestivaler, konferenser och i samlings-salar, slott och kyrkor. Även styrelsemedlem i CM Bellman Museum och Sällskapet Svenska Lutan. Framträder till eget ackompanjering på en kopia av Bellmans luta och tillsammans med olika musiker, gärna med berättande eller kåserande kring olika teman.

Post: Sekreterare. Till honom vänder du dig om du har frågor ex.vis om medlemskapet eller vill beställa böcker/CD-skivor från Bellmanssällskapet.

Kontakt: Sten Magnus Petri, Värtavägen 23, 115 53 Stockholm, Tel: 0709 - 16 46 25

E-post: sten.petri@skansen.se

CONNOROTH, har bl.a. varit verksam som ekonomichef och adm. direktör i Stim och har också under många år skrivit dagsverser på ledarsidan i Norrbottens-Kuriren. Numera ägnas tiden åt mångahanda intressen som t.ex. släktforskning och körsång, läsning (med specialintresse för Bellman och hans värld) och naturnära aktiviteter såsom jakt och fiske.

Post: Skattmästare. Till honom vänder du dig om du har frågor om betalning eller försäljning.

Kontakt: Conny Roth, Konvaljstigen 10, 178 38 Ekerö, Tel: 08 – 560 328 22

E-post: connyroth@telia.com

NY I VALBEREDNINGEN

PETER LIND, fil.mag., utbildad vid Uppsala universitet. Skriver sedan 2007 på en avhandling om Bellmans Bacchi Orden-diktning med särskild inriktning på det parodiska hantverket bakom verket. Använder retorik som analysmetod för att kunna avtäckas kontexten kring Bacchi Orden och det primära studieobjektet är parentationerna, vilket kan komma att utvidgas till andra ceremonier i sammanhanget. Under de korta stunder när Carl Michael Bellman, retorik och svenskt 1700-tal inte står i centrum för uppmärksamheten, ägnas tiden åt att studera och framföra jazz- och schlagermusik från 1920- och 1930-talen.

EN ÅTERFUNNEN DYRGRIP UR BELLMANS BIBLIOTEK

I sin essay ”Bellman som bokägare och bibliofil” konstaterar Nils Afzelius att man bara lyckats återfinna ett tiotal volymer ur Bellmans bibliotek. Enligt Afzelius finns det mycket som tyder på att den givmilde diktaren haft svårt att behålla sina böcker och handskrifter: ”han har med glädje införlivat dem med sina ägodelar men med mycket lätt hjärta skänkt bort dem. De har skingrats så grundligt att de nu förvaras i lika många offentliga och privata samlingar, i den mån de överhuvudtaget har bevarats. Det är sannolikt att flera av de papper och tryckta skrifter som en gång fanns i Bellmans hem med tiden skall komma i dagen hos privatsamlare eller i otillräckligt kända offentliga arkiv och bibliotek.”¹

Att Afzelius hade rätt i sin förmodan fick jag nyligen bekräftat, då jag denna sommar fick oväntat besök av en äldre gentleman vid namn Esbjörn Janson, pensionerad byrådirektör och arkivchef på fastighetskontoret i Göteborg. Han ville visa mig en liten nätt bok i elegant skinnband som sedan decennier ingick i hans bibliotek. Boken är på franska och innehåller ett urval tillfällesdikt av lättare slag, *Élite de Poésies fugitives, Tome second*, tryckt i London 1764. På försättsbladet står under titeln en med bläck slarvigt tillskriven anteckning: ”förär[a]d af K S Skroderheim i aug månad 1780 på Bislinge – Bellman.” Längre ned på samma sida står med annan handstil: ”af Kongl Secreter: Bellman till And: Silvius.” (se bilaga. Red. anm.)

Esbjörn Janson sade sig länge ha grubblat över om boken verkligen kunde ha tillhört Bellman. Var detta överhuvudtaget möjligt? Till en början var jag misstrogen, men den första anteckningen tycktes onekligen vara skriven med Carl Michael Bellmans karakteristiska handstil. Jag bad att få låna boken några dagar. Det fick jag – och är nu övertygad om att boken är ett fynd.

Att ”K S Skroderheim” syftar på [K]unglige [S]ekreteraren Elis Schröderheim är för det första uppenbart. Schröderheim och hans vackra maka Anna Charlotta hörde ju till Bellmans närmaste vänner. Det är också känt att

Schröderheim under en tid ägde gården Bisslinge, belägen nära Rotebro i nuvarande Sollentuna kommun norr om Stockholm. Flera forskare har menat att Bellmans fru Lovisa hade något slags anställning där 1777.² Men vad kunde ha föranlett Schröderheim att skänka Bellman en fransk poesibok i augusti 1780?

Svaret på den frågan fann jag i ett brev skrivet av adelsmannen Fredrik Sparre den 15 augusti 1780. Han skildrar där en fest som Schröderheim arrangerade på Bisslinge för hertigparet Carl och Hedvig Elisabeth Charlotta, som bodde på det närbelägna Rosersberg:

Fêten, som expeditionssekret:n Schröderheim den nåden äga fick att på sin lilla gård på landet offerera det höga furstliga paret på Rosersberg, var rätt glättig och väl imaginerad [utformad]. Deras Högheter emottogos under det de passerade färjan med musik och kanonskott. Strax efter middagen var en Salle Guingette [egentl. utvårdshus, här någon tillfällig anordning] arrangerad på gården under bar himmel för allmoge att dansa uti och enface en stor lövsal för Hennes Kungl. Höghet hertiginnan med hela dess svit och övriga sällskapet att vara spectateurer [åskådare], under det refraichissementer [förfriskningar] där serverades och kgl. Sekret:n Zibet lade upp Farao bank för dem, som ville punktera [spela]. Om aftonen brunno Deras Högheters namn under hela tiden som ätningen påstod, och stränderna till överfarten på färjan voro illuminerade [upplysta]. Bellman på sin sida gjorde allt vad han kunde till fêtens égayerande [för att göra festen glad]. Hennes Kunglig Höghet hertiginnan förklarade mycken ro [nöje] och välbehag åt alltsammans samt återreste till Rosersberg kl. 10 om aftonen och hertigen till Stockholm, då gästerna gingo till bords.³

Bellman hade alltså underhållit gästerna på Bisslinge under Schröderheims fest för

hertigparet! Man kan då förmoda att Schröderheim förärat Bellman den lilla

boken med franska tillfällesverser som tack för underhållningen. Att Bellman läste franska får ju numera anses vara helt klarlagt och betonas även av Nils Afzelius.⁴

Innehållet är också av den art som kunde tänkas tilltala Bellman: kvicka impromptun, anakreontiska oden, herdedikter och mer eller mindre lättfärdiga kärleksvisor.

Det återstår att se om Bellman också tagit intryck av dessa texter i sin egen diktning.

Något som eventuellt skulle kunna tyda på det är att boken innehåller ett flertal nedklottrade sidhänvisningar, som skulle kunna vara av Bellmans hand och möjligen syftar på dikter som han av någon anledning funnit intressanta

Före sin död 1795 har Bellman dock givit bort boken till den Anders Silvius som omtalas längst ned på försättsbladet och sannolikt själv gjort anteckningen om Bellmans gåva. Vem var då Anders Silvius? En man med detta ovanliga namn, född i Västergötland 1738, var apotekare i Skara mellan 1762 och 1782, då han sålde sitt apotek; han avled 6 år senare i Varnhem 1788. En son till honom, också han med namnet Anders Silvius, föddes omkring 1770, blev kapten vid Arméns flotta och riddare av svärdsorden.⁵ Denne man avled någonstans i Göteborgstrakten 1819; bouppteckningen från Sävedals häradsrätt 1820 upptar ett stort antal böcker, varav 41 på franska (tyvärr ej angivna med titlar).⁶ Säkert är det denne senare Anders Silvius som blev bekant med Bellman, eftersom han i egenskap av sjöofficer och riddare av svärdsorden bör ha vistats i Stockholm i samband

med 1788 års krig. Att han dog i Göteborgsområdet kan också möjligen förklara varför boken så småningom hamnade i Esbjörn Jansons ägo. Anders Silvius' boksamling ärvdes enligt bouppteckningen av hans ogifta syster Jeanette ("Jeannet"), även kallad Johanna, död 1849 i Göteborg. Hennes bouppteckning från detta år upptar endast en mindre samling religiös litteratur.⁷ Om hon ärvt *Élite de Poésie fugitives* efter sin bror Anders' död, har hon förmodligen gjort sig av med verket tillsammans med övriga icke-religiösa böcker, möjligen därför att hon fann innehållet alltför lättfärdigt. Något som kanske tyder på detta är en moraliserande sentens som med kraftfull tysk stil inskrivits av någon ägare mitt emot försättsbladet:

**”Den fasta Grund/ Bliwer
Ståndande/ Herren kjenner
Sina”.**

Slutligen återstår frågan: hur hamnade boken i Esbjörn Jansons bibliotek? Själv är han något osäker, eftersom han tvekar mellan två möjligheter. Den ena möjligheten är att den kommer från hans

far, som under sin livstid var intresserad av Bellman och möjligen kan ha köpt den på antikvariat i Göteborg. Den andra möjligheten är att den kommer från en kvinnlig släkting i Uddevalla, Ruth Thorburn, som tillhörde en känd västkustsläkt med vidsträckt kulturintressen. Tills vidare får vi låta oss nöja med gissningar.

¹ *Staden och tiden. Studier i Bellmans dikt* (Stockholm 1969), s 117.

² Olof Byström, "Från Bellmans förlovningstid", *Bellmansstudier* 4 (1930), s 66; dock ifrågasatt av Marianne Nyström, *Lovisa Bellman född Grönlund* (Sthlm 1995), s 131

³ *Bellman sedd och hörd. Porträtt, dokument och vittnesbörd*, red Leif Kretz, Sten Åke Nilsson & Torkel Stålmarch (Stockholm 1994), s 104 f. Moderniserad stavning och ordförklaringar tillagda av utgivarna.

⁴ Afzelius, op.cit, s 121.

⁵ J. F. Sacklén, *Sveriges Apotekarehistoria ifrån Konung Gustaf I:s till närvarande tid* (Nyköping 1833), s 346-347.

⁶ Uppgift från min syster Louise Lönnroth, landsarkivarie vid Göteborgs landsarkiv.

⁷ Uppgift från Louise Lönnroth, Göteborgs landsarkiv

Lars Lönnroth

KEJSARENS NYA BABYKLÄDER...?

Stundom har Bellmanforskningen stött på ett eller annat tolkningsproblem i Bellmans texter, baserade på ett enkelt ord. I FE n:o 22, *Til the Nybyggare på Gröna Lund*, finns ett sådant ord som givit upphov till en och annan tolkning som kan bereda läsaren stor muntration. Episteln beskriver en väggmålning i Apotekshuset på Gröna Lund, dåvarande residens åt skeppsbyggmästaren Chapman, som föreställer ett kinesiskt-östasiatiskt motiv. En av huvudpersonerna i episteln är kejsaren av Kina:

[...]

Käjsarn sitter där på krogen
Hela dagen trogen.

Huile de Venus och Persico
Växa der vildt uti skogen.

[---]

I en röd Scharlakans tröja
Sitter han och har en blöja;
Folket sig til Jorden böja,
Sina glas uphöja.

Torkar han glaset med blöjan? Jo,
Det plär hans Höghet förnöja.

[...]

Dessa rader har jag nu i det senaste fått tre förfrågningar om, och det är denne kejsares ohygieniska och etikettlösa måltidsvanor som väcker undran. En snabb titt i den utmärkta *Ordbok till Fredmans Epistlar* tycks bekräfta en dylik tolkning. Där kan man läsa: ”blöja, s., sg obest. *en blöja* 22:29; best. *blöjan* 22:32. SAOB:s tvivel på att dessa belägg avser det kända lindebarnsplagget synes onödigt. Ordet står i rimställning i en sexradig strof med 5 rimord (*tröja, blöja, böja, uphöja, förnöja*). Ordets exakta innebörd blir vag, i samma mån som rimleken blir lyckad (E.W.)” *

Emellertid synes denna tolkning ändå orimlig. Varför skulle Bellman i en ekfras av en målning vilja lägga till en dylik plump detalj? Är kejsaren av Kina männa ett dibarn – och varför dricker han då starkvaror? Eller är han kanske inkontinent – och skulle han då, även om detta vore sant, avbildas som sådan på en väggmålning? Eller är ordet ett nödrim på ’tröja’?

Relativt enkelt kan man dock få svaret på ordets användning i äldre tider genom en titt i SAOB. Där står att läsa definitionerna: ”**1**) [jfr motsv. anv. i fsv., nor. dial. o. isl.] (†) duk l. väf l. kläde (af linne), linneduk, linnekläde. **2**) [jfr motsv. anv. i fsv., ä. d., nor. dial. o. isl.](†) lakan. **3**) [utvecklat ur **1**; jfr motsv. anv. i d.] fyrkantigt stycke (linne- l. bomulls)tyg som svepes om lindebarn”.

Ordet blöja skall alltså före ca 1800 (?) i första hand tolkas som en servett. Det synes också mer troligt, då glaset kejsaren brukat antagligen torkades ur med en tygservett – som vi alla vet var av större mått än de mer blygsamma pappersservetterna av idag.

I Arvid Stålhanes *En Bellmansbok* från 1947 kan man också läsa i förf:s essä ”’Man ser uti frusande floder...’, Fredmans Epistel n:o 22 i ny belysning” följande förklaring till ordalydelsen i Belmans strof: ”[...] kejsaren i Kina, som i sin röda ’Scharlakanströja’ torkar glaset med en blöja. Det kan vara någon av de vid bordet sittande deltagarna i röd sammetsrock eller ännu hellre en betjänt i rött livré, vilken borta vid dörren sköljer de höga punschglaset och torkar dem med tidens stort tilltagna servietter, som gett upphovet till denna bild [...] och sköljningsförfarandet är icke märkligare än att det förekom ännu på 1870-talet. En minnesgod antecknare skriver om

julkalasen på bruksherrgårdarna i Västmanland vid denna tid: 'Bischoffen frambars i stora ostindiska bålar, ut vilka den med lång slev slogs i glasen. Skölkoppar med vatten för glasens rengöring stodo här och där på borden'."

Vågar man förmoda, att mysteriet i och med denna tidsenliga förklaring kan vara löst?

Jennie Nell

*Elias Wessén, som ingick i redaktionskommittén, Ordbok till Fredmans Epistlar utarb. av Carl Larsson & Magdalena Hellquist (Lund, 1967) SAOB:s "tvivel" dryftas under punkten 3: "Anm. Antagl. hör förlj. osäkra språkprof hit: I en röd scharlakanströja / Sitter (*Stora Mogul på krogen*) .. och har en blöja: / Torkar han glaset med blöjan? Jo. BELLMAN 3:70 (1790)."

* * *

BOK OCH BIBLIOTEKSMÄSSA 2008

Som tidigare framgått i dessa spalter deltar sällskapet även i år - tionde året i rad - i Bok och Biblioteksmässan i Göteborg som hålls 25-28 september. Vår monter har samma utmärkta plats som tidigare med nummer B 10:74 mitt för scenen i de litterära sällskapens eget kvarter.

På den har vi fått tid för tre 15-minuterspresentationer. Den 25 talar Bo G Hall 13.30 om "Ständigt denne Bellman", den 26 är det så dags 15.00 för Karin Noomi Karlsson och temat "Rännstenen i Bellmans diktning" och den 27 framträder Lars Lönnroth 11.00 med ämnet "Bellmans tredubbla scen". Bemanningen av montern är i skrivande stund ännu inte helt fastställd. Intresserade medlemmar bör snarast höra av sig till Bo G Hall, Vindbacken 7A, 12940 Hägersten eller bo.g.hall@telia.com

BACCHI TEMPEL ÖPPNAT IGEN

Det är utan tvekan en kulturgärning av stora mått när Christian Ljunggren och Nicolai Kammarkör nu för första gången givit ut en samlad version av *Bacchi Tempel* på skiva. Att detta sorgespel i rosenrött aldrig har kunnat avnjutas på annat sätt än vid läslampans bleka sken, där man tyst fått traggla sig igenom de långa, sirliga men ganska svåra alexandrinerna har jag alltid betraktat som en nationalkulturell tragedi.

Bacchi Tempel är vid sidan av Fredmandiktningen Carl Michael Bellmans främsta verk. Det är ett sällsamt stycke som svårigen låter sig inte inlemmas i någon genre utom möjligtvis allkonstverkets. Det är groteskt, burleskt, fantasifullt, till och med absurt, men samtidigt så oemotståndligt vackert, så elegant, så raffinerat och så fasansfullt skickligt gestaltat. Aldrig har det skenbart vulgära besjungits så betagande av en så känslig penna. Carl Michael Bellman arbetade länge med *Bacchi Tempel*, för honom var det ett viktigt verk som han arbetade om, förändrade och slutligen stöpte i bly 1783. Då hade han redan skrivit merparten av sina epistlar.

När man träder in i *Bacchi Tempel* på mer än 200 års avstånd möter man ett ganska svårforcerat diktverk. Det är inte alldeles lätt att ta till sig handlingen. För den Bellmanintresserade är det inte dramat i sig, sångspelet, eller vad man väljer att kalla det, som gör verket så betydelsefullt. Det är i stället reliefen mot Fredmandiktningen samt ett flertal sånger, kupletter, och körpartier som gör det odödligt. I *Bacchi Tempel* passerar hela Fredmanvärlden i parad. Movitz är trots att han ligger lik, huvudperson, liksom Ulla Winblad och Mollberg och en lång rad andra personer som vi minns från visorna. I sångerna och epistlarna är dessa personer ofta skygga och det är svårt att få ett grepp om hur de såg ut och vilka de var. I *Bacchi Tempel* får persongestaltningen betydligt mer plats.

Vi får lära känna karaktärerna på ett sätt som är omöjligt i Fredmandiktningen. *Bacchi Tempel* ger karaktärerna ännu mer färg och liv, och verket fördjupar upplevelsen och förståelsen av hela Bellmans bacchanaliska diktning.

Bacchi Tempel rymmer ett femtontal sångpartier. Några av dessa visor kan med goda skäl räknas till Bellmans främsta stycken. ”Böljan sig mindre rör” är så vacker att det gör ont och ”Bort allt vad oro gör” är en visklenod på både kör- och allsångsrepertoaren. Men i *Templet* finns också en handfull visor som sällan sjungs, som den gripande ”Vem är som ej vår broder minns”. Ännu fler är fullständigt osjungna, aldrig inspelade och numera helt bortglömda. Att det finns betagande visor i ett av Bellmans centrala verk - som dessutom är sammanhållet i en cyklisk helhet - som aldrig spelas är en storartad brist och ett underbetyg åt vår förmåga att förvalta vårt kulturarv och vår kulturella identitet.

Mot den bakgrunden är Niccolai kammarkörs CD ett jubelverk. Äntligen lever dessa visor igen, äntligen kan vi uppleva sånger och melodier som låg Bellman varmt om hjärtat. Äntligen öppnar sig Bellmans diktvärld på ett nytt sätt med nya visor. Äntligen är *Templet* öppet igen. Jag har levt med den nya inspelningen i en månad nu, jag spelar den på jobbet, i bilen och jag skrålar “Tom är min flaska” i tid och otid jämte de subtila musikaliska nyanserna i den seriösa körmusiken. Jag tycker väldigt mycket om inspelningen och jag tycker det är underbart att *Templets* visor nu kan upplevas i sin helhet. Skivan är ett måste för alla som är intresserade av Bellman och svensk musik- och litteraturhistoria. Jag hoppas innerligt att detta inte var en engångshändelse. Nu vill jag fira flera gudstjänster i *Bacchi Tempel*, och jag hoppas att Christian Ljunggrens och Bengt Jonshults engagemang ska locka fler körer och solister att ge oss sina versioner av verket. Tveklöst är *Bacchi Tempel* ett av den svenska musikhistoriens mer intressanta stycken. Tack och lov att det är öppet igen.

Hasse Nilsson

EN AFTON PÅ KLUBBEN

Böljan rörde sig mindre. Eol var mycket stillsam. Där låg Mälaren i all sin vårprakt i kvällssolen, vitsipporna stod i backen och där samlades Bellmanssällskapet till årsmöte den 21 april. Ett tjugofemtal medlemmar var samlade – synd att inte flera kunde komma, var det kanske för långt bort? Eller trasslig väg? Nej, om Carl Michael kunde ta sig dit för att spela kort, så... Men vi spelade inte kort, oss väntade andra förnöjelser. Efter de sedvanliga årsmötesförhandlingarna, vilka avlöpte utan mankemang, och då också vår avhållne sekreterare Bo Ståhle avtackades efter lång och särdeles trogen tjänst, fick vi höra Hans-Göran Ekman tala om ja, bland annat vatten men också om annat fluidum i Bellmans värld. Lärt, fyllt av intressanta detaljer även om vätskornas förvaringskärl och illustrerat av synnerligen välvalda sånger av CMB, utförda av Sten Magnus Petri till hans eget ackompanjemang. Sten sjöng också efter Hans-Görans föreläsning ytterligare några sånger med både marin och annan flytande anknytning. Vackert, roligt och kunde inte passat bättre i vår sal i aftonsolens sista strålar.

Och så dukades aftonvarden fram. En härlig soppa som värmdes skönt, ty vinden svalkade på, tillsammans med hembakat bröd kunde inte smakat bättre än nu. Och visst delades några flaskor vin av de församlade! Glatt samspråk och funderingar om hur kallt det kunde varit ute då Carl Michael skrev sin ”vinterepistel” om kortspelet på Klubben hördes. Vi kunde också passa på att köpa Hans-Göran Ekmans nyutkomna bok *Fluidum svalla. Om dynamiken i Bellmans värld*, som han varit vänlig nog att ta med sig några ex. av.

Under tiden sjönk solen i Mälaren, vattnet mörknade och stillnade helt och så blev det tid att ta sig hemåt stan igen efter en vårutflykt utanför tullarna. Det hade blivit mörkt, nästan, och ljudet av skratt hördes över det stilla vattnet när vi promenerade iväg mot den plötsligt i sammanhanget alltför prosaiska tunnelbanan. Men den fick duga istället för häst och vagn... God natt.

Cecilia Wijnbladh

“PAN HAN TAR SIN PIPA... SIN PIPA TAR PAN”

Betraktelse över naturidéer i Fredmanvärlden utifrån Bellmans Djurgårdsepestlar

Denna artikel är en omarbetning av förf: s danska version tidigare publicerad i Selskabet Bellman i Danmarks (www.bellman.dk) medlemsblad n:o 57, juni 2008, under titeln ”’Pan han tar sin pipa...Sin pipa tar Pan’. Om naturidéer i Fredmanverdenen ud fra Bellmans Djurgårdsepestler”.

Likt två heraldiska sköldar över Fredmanvärldens berömda dubbelexponering står Djurgårdsepestlarna; de separata men ändå oskiljbara diktpendangerna FE n:o 25 och n:o 50. Deras samhörighet understryks av att samma poetiska element förekommer i båda dikterna: Åskan (går/ bullrar); böljorna är i rörelse (svalla, krusa/glittra, gunga, skaka); förekomsten av änglar, gasar, Cupido, Neptunus, tritoner; resan till/från Paphos (Djurgården). Och naturligtvis huvudpersonen Ulla Winblad. Den poetiska speglingen förstärks av att båda dikterna ackompanjeras av musikstycken som fungerar som musikaliska pendanger till varandra och sålunda ytterligare en sammanhållande

enhet. Den explicita kiasmen “Pan han tar sin pipa” i ep. 25, och “Sin pipa tar Pan” i ep. 50 flätar samman dikterna på ett såväl syntaktiskt och poetiskt som ett symboliskt plan. Pan signalerar den pastoralinfluerade inramningen i de båda dikterna. Flera av stroforna ur Djurgårdspastoralernas mäktiga och triumfatoriska skildringar av Ulla Winblads korta båtfärd fram och tillbaka från Djurgården utgörs av naturbeskrivningar. I ep. 25 sammanvävs skildringen av Ulla och hennes sällskap med den omgivande naturen. I ep. 50 är det första hälften av dikten, vilken utgör en slags inledning, som ägnas naturskildring. Detta är ett förhållandevis vanligt grepp i 1700-talspoesin, då inledningen ofta används som förankring i tid och plats (*argumenta a loco*), samt som stämningsskapare. Det är brukligt både inom den klassiska retoriken men är också ett typiskt drag i eklogens formella struktur. Allmänt hållna skildringar av den höga Olympens invånare och andra antika mytiska väsen (Jupiter, Neptunus, Venus, Diana, Pan, Cupido, tritoner) paras med detaljer

ur en vardagligt svensk, Stockholmsk omgivning (gök, kråka, vipa, hjort, älg, häst, ek och tall). I Bellmans poetiska universum, vare det Fredmanvärlden eller någon annan skildring, är naturen och naturbeskrivningen alltid flerbottnad och nivårik, då Bellman sammanställer *topoi* från olika naturidéer till en förunderligt självklar enhet. Inflytandet från såväl antik eklog som klassicistisk pastoral sammanvävs antingen elegant omärkligt eller provocerande drastiskt med en tydligt inhemsk, svensk natur. Mitt ibland tallar, kråkor och logar spelar Pan på sin pipa och Diana drar ut på jakt, (ep. n:o 25) och i inloppen till Stockholms hamnar dansar Neptunus med sin treudd på vågorna (ep. n:o 50). Bellman skapar på det viset här ett svenskt *locus amoenus*, området kring Djurgården. Som så ofta i Fredmanvärldens naturskildrande verser betonas också här den lantliga eskapismen genom att staden förs in i blickfånget – men på avstånd. I naturen, bortom Stockholms gränder, kan epistelinvánarna för en stund förglömma vardagens hårda realiteter i en närapå överjordisk idyll. I Djurgårdsepistlarna fungerar vattnet, Mälaren, som gränslandet mellan fantasi och verklighet, där två

oförenliga världar (det gudomliga – det världsliga; det höglitterära – det vardagsskildrande) möts och förenas i unik *licentia poetica*: Det arkadiskt mytiska och det svenskt vardagliga samexisterar hos Bellman utan motsättning. Dessa epistlar illustrerar sålunda väl Bellmans poetsiska teknik att para den klassicistiska känslan av tidlöshet med det specifika och situationsbundna. De antikiserande inslagen smyckar framställningen enligt fransk-klassicistiskt bruk och bidrar till att förstärka fiktionen (kontrasten mellan det typiskt svenska och det klassiskt antika) och till att förläna framställningen av det situationsbundna en air av allmängiltighet och tidlöshet. Handlingen får en mytisk – och litterär – glans. Samtidigt förstärker dubbelheten det komiska och parodiska. De antika, mytologiska inslagen får härmed en dubbel, motstridig funktion i texterna: å ena sidan som fransk-klassicistisk utsmyckning, å andra sidan som parodi på detsamma, då Bellmans användning av pastoralinfluerade och mytologiska inslag i Fredmanvärlden allt som oftast, nästan programmatiskt, demonstrerar diskrepansen mellan litterär representation, och vardaglig realitet.

Jennie Nell

MISFORSTÅELSER OM FAGGENS KRO

I nutidens Stockholm findes fortsat i mere eller mindre uændret stand siden Carl Michael Bellmans tid en række steder, som var af betydning i digterens liv og/eller digterværk. Den såkaldte *Faggens Krog* på Gaveliusgatan nær Vitabergsparken i den sydøstlige del af Södermalm er et af disse steder.

Det antages, at Bellman med venner og veninder i perioder i 1760'erne og 1770'erne med mellemrum har været på udflugter til denne kro, hvor der blev spist, drukket, festet og spillet kegler på gårdspladsen.

Kroen har i hvert fald en plads i Bellmans digterværk, idet Fredmans Epistel 55 (herefter FE 55) foregår netop dér og ifølge sin overskrift handler om “*Mollbergs Kägelspel hos Faggens vid Hammarby-Tull en sommar afton 1770*”.

Kroens navn skyldes følgende : I 1702 flyttede gartneren Petter Fagge med familie til det dengang landlige område og anlagde en stor køkken- og frugthave. Hans søn, som også hed Petter Fagge, overtog ejendommen og havebruget efter faderens død i 1729 og drev fra 1731 til sin død i 1738 tillige krovirksomhed på stedet.

(Under en frokostpause i Bellmansällskapetets symposium i september 2007 blev danske deltagere forkælet med en tur til det interessante sted - med herlig sang og frokostbuffet. Herom kan læses nærmere i *Meddelelser* (..) nr. 55 af december 2007 - såvel som i *Hvad Behagas? N:o 3/2007*.)

Der synes imidlertid at være opstået en række misforståelser, der efterhånden er udbredte, også blandt Bellman-kyndige og andre Bellman-interesserede:

1. Hvilken bygning husede Faggens Kro på Bellmans tid?

I denne artikel lægges til grund, at det bygningskompleks, som er interessant at se nærmere på for Bellman-interesserede, der gerne så nogenlunde vil kunne se for sig, hvordan Faggens Kro tog sig ud, da Bellman og Fredman kom her, er **bygningerne på de nuværende adresser Gaveliusgatan 5A og 5B**. (Mila Hallman var i sin bog *Danviksfolk, Præster och Vinskänkar* (1908) ikke enig heri, men er tilsyne-ladende blevet underkendt af senere undersøgelser.). Når bortses fra lavere og mindre røde træbygninger omkring gårdspladsen og et større udhus langs gaden længst mod øst (lysegult øverst mod gaden, rødt nederst indadtil), består bygningskomplekset i dag af:

5A: et vestre lysegult stenhus med gavl til gaden og knækket sadeltag

5B: et østre lysegult stenhus med gavl til gaden og knækket sadeltag - og i modsat ende, under fortløbende knækket tag, sammenbygget i ret vinkel med **et lige så højt svenskrødt træhus**. Langs gaden løber mellem og på hver side af de lysegule partier et højt rødt plan-keværk med en indskudt lågeport; på havesiden afgrænses med et lavere rødt træ-stakit.

Under forsøg på opklaring af stedets udseende på Bellmans tid møder man bl.a. følgende billeder og tekstlige meddelelser:

A1. Bind I med *Fredmans Epistlar* (herefter FE) og *Fredmans Sånger* (1856) af Joh. Gabr. Carléns udgave af Bellmans skrifter: Angående FE 55 er det Pehr Fred-rik Kjerrulfs fine træsnit af bygningskomplekssets udseende i 1855, der fanger øjet. Her ses bygningerne skråt fra den vestlige ende af vejen foran. Derved fremhæves klart **det nærmeste og vestre stenhus (5A)**, der ses uhindret og stort i perspektivet og med solbelyst gavl, medens det østre vinkelhus (5B) skimtes svagere med sten-fløjens gårdfacade i skygge og bag træer. To mænd støtter hinanden let-ravende på vej mod indgangen til det vestre hus, hvor der ifølge Carléns fodnote om Faggens i 1850erne var “nykterhets-vårdshus” (hvilket Carlén fandt “urartat”), også med tilhørende keglebane, nu ikke på gårdspladsen, men i haven.)

Ingen andre illustrationer af de kendte til FE 55 - heller ikke de mest konkret detaljerede: Arnz-litografien i nævnte Carlén-bog fra 1856 (se foregående side) og Elis Chiewitz’ radering fra 1827 - viser genkendeligt partier af Faggens-bygning-erne.)

A2. Bellmansällskapetets Standardupplaga af FE (1921): Her vises i Kommentaren til FE 55 igen Kjerrulfs træsnit fra Carlén-udgaven, hvorved **det vestre stenhus (5A)** fremhæves.

A3. Olle Rydbergs bog *Se på Söder* (1984): “I kanten av parken och med **gatnum-ret 5A** ligger et litet stenhus med brutet tak. På gaveln sitter en minnesskylt som säger oss att här inrymdes Faggens krog från 1700-talets början. (...)”

A4. Den i mangt og meget fortræffelige og uvurderligt nyttige og hjælpsomme bog af Andersén, Hall, Holm og Stålmarch *Bellman var där* (1997): I Bo Gren Halls kapitel om “Faggens - **Gaveliusgatan 5A**”: “Det välbevarade lilla stenhuset med brutet tak inrymde nämligen på 1700-talet Faggens krog.”. Kapitlet har to illustrationer: a) Kjerrulfs ovenomtalt træsnit fra 1855, der fremhæver **det vestre stenhus**. b) et nutidigt sort-hvidt fotografi, taget fra gaden, lidt til højre for lågeporten, hen mod **det vestre stenhus (5A)** .

A5. Bellmansällskapetets netsted www.bellman.org: I netstedets danske oversættelse lyder teksten - af Bo G. Hall: “I Gaveliusgatan (..) ligger en bygning, hvor familien Fagge på Bellmans tid drev en yndet kro. (..) **Gaveliusgatan 5A**, (..).” Tekstforfatterens smukke farvefoto viser kun **det vestre stenhus (5A)** og det røde plankeværk.

A6. Magnus Ullmans bog *Carl Michael Bellman / 1740-1795 / en bildkavalkad* (..) (2001) med mange store og farvesmukke billeder i: “I dag är krogen ett bostadshus.” Det fine fotografi viser **det vestre hus (5A)**; (i højre baggrund ses en del af den høje røde træfløj). Magnus Ullmans netsted www.magnusullman.com viser samme foto.

A7. Netstedet www.gardochothorp.se for *Gård & Torp - Tidningen* (...) *för dig som älskar gamla hus* i artiklen *Oas i storstan* i nr.2-2006: Sanna Höijer, som besøger beboeren af lejligheden i det røde træhus, skriver bl.a.: “(...) Faggens krog, ett namn som hela ’gården’ i dag har som samlingsnamn **fast den egentligen var inrymd i det västra stenhuset**. (...) Träbyggnaden är hop-byggt med det östra stenhuset, som en gång varit klädesfabrik”. Der vises et farve-foto af det røde træhus.

Det ses, at alle hidtil anførte billed- og tekststeder udpeger det gule vestre stenhus (5A) som det interessanteste hus. Heroverfor står en række yderligere billed- og tekststeder, som direkte eller forud-sætningsvis peger på det gule østre stenhus og det dermed sammenbyggede røde træhus (5B) som den interessanteste del af komplekset:

B1. Bind I med FE og FS (1856) af Joh. Gabr. Carléns udgave af Bellmans skrifter: Carlén omtaler i den småtrykte fodnote til FE 55 om Faggens bl.a., at Faggens ejendom udgøres af “tvänne stenhus” og “en inpå den djupa gården befintlig **träbygning, två våningar hög, rödmålad och omsluten af plank**”, og at det er **denne bygning, der formodentlig har “inrymt den gamla traktörsrörelsen”**.

B2. KASK Arkitekter AB's netsted www.kask.se: Her fortælles om en række renoveringsarbejder udført af arkitektfirmaet, deriblandt istandsættelse af bygninger og indretning af lejligheder i Faggens Kro. Af 10 far-vefotos af ejendommen viser 2 hele anlægget set fra gaden (med det vestre hus forrest); 3 viser af stenhusene kun det vestre (5A). **De øvrige 5 fotos viser vinkel-bygningen bestående af det røde træhus og det østre gule stenhus (5B)**, set fra dels gaden, dels gårdspladsen, dels havesiden.

B3. SB Svenska Bostäders netsted www.svebo.se: Pressmeddelanden - 1999-03-26: “Stadsholmen, dotterbolag till Svenska Bostäder, har nu invigt det färdigrenoverade 1700-talshuset Faggens krog som ligger på **Gaveliusgatan 5B** (...). I denna unika byggnad, som genom åren bl a har inrymt såväl vårdshus som klädesfabrik, står nu tre fullt moderna bostadslägenheter klara för inflyttning. (...) Förutom krog och klädesfabrik har fastigheten med tillhörande markområden även nyttjats för trädgårdsodling.”

B4. Samfundet S:t Eriks netsted www.samfundetsterik.se: Her findes under fortegnelsen over bevaringsværdige bygninger på Södermalm følgende om “Faggens krog, **Gaveliusgatan 5**”: “(...) **Det östra stenhuset bygg-des 1769 och det västra 1802 som klädesfabrik**. (...)”

B5. Arne Erikssons bog *Guide till Kulturhus på Söder och Djurgården* (Kommitén för stockholmsforskningens förlag Stockholmia, 1998):

“**Gaveliusgatan 5A** uppfördes 1802 som fabriksbyggnad men ombyggdes 1852 till bostäder. Hopbyggda med **stenhuset Gaveliusgatan 5B från 1769** är **två trähus uppförda vid 1700-talets början**. (...) Gaveliusgatan 5A är senast ombyggd 1987 och Gaveliusgatan 5B under 1998. (...)”. Et farvefoto af “Faggens krog 1997” viser **vinkelbygningen (5B)** set fra gårds-pladsen.

Netstedet www.angelfire.com/sd2/sodermalm/ - Södermalm i tid og rum har samme tekst og samme billede samt et billede af kun vinkelbygningen (5B) set fra gaden.

Man må indtil videre gå ud fra, at de oplyste byggetidspunkter er korrekte. Derfor må man nå til det resultat, at **Bellman-interesserede, der gerne så vidt muligt vil se for sig, hvordan Faggens så ud, da Bellman og Fredman med fæller besøgte stedet, bør rette deres blikke mod vinkelbygningen (5B), bestående af det røde træhus fra tidligt i 1700-tallet og det østre gule stenhus fra 1769**. På baggrund af omstændigheder, hvoraf nogle først vil fremgå af det følgende hovedafsnit, må det endvidere anses for sandsynligt, at **den del af vinkelbygningen, der for alvor er interessant for disse interesserede, er det røde træhus, sådan som**

interessant for disse interesserede, er det røde træhus, sådan som Carlén formodede. (Se sidste afsnit - Krobygningen - i hovedafsnit 2.)

Selv om det vestre stenhus (5A) er et kønt og velproportioneret hus med karakter og er bygget som en pendant til det østre stenhus, er der ikke ellers megen grund for de nævnte Bellman-interesserede til at se med betagelse og henrykkelse på det, fordi de så i denne sammenhæng vil se på 'det forkerte hus', da det først blev bygget i 1802 og dermed efter Bellmans tid.

2. Hvem var kroværter på Faggens Kro på Bellmans tid?

Om **Fagge**-familiens tilknytning til stedet er skrevet ovenfor.

Efter det oplyste blev havebruget og krovirksomheden fra 1739 ejet og drevet af **Eric Norström**. Han havde været - eller var samtidig - eller blev siden - også havemand ved den Daurerske malmgård, hvor Bellman blev født i 1740 og voksede op. Norströms ældste barn, der også hed Eric Norström, blev født i 1745. Nogle har gættet på, at han og Carl Michael var legekammerater som børn. Faderen Norström og hans hustru døde begge i 1769. Ejendommen blev solgt på auktion.

Sønnen Norström blev en art model for Bellmans figur af samme navn i FE. Han var først sømand, blev i 1771 løsansat havnetolder og forlovet med Maria Christina (Maja Stina) Kiellström/Winblad, der i et vist omfang var model for Fredman-visernes Ulla Winblad. I 1772 blev Norström gift med hende, og fra 1773 til hans død i 1781 boede de sammen i Norrköping, hvor han med en vis hjælp fra Bellman var blevet fastansat havnetolder.

a. Fagge?

En af flere historier under udbredelse er den, at familien Fagge drev kroen på den tid, da Bellman kom her. - Som det ses af de oplyste kendsgerninger ovenfor, døde den første og sidste krovært af navnet Fagge i 1738, altså før Bellman blev født.

b. Eric Norström (d.æ.)?

En anden historie er den, at faderen Eric Norström var kroværten på den tid, da Bellman med venner og veninder besøgte stedet, og at værten var 'Ullas' svigerfar.

Det kan udmærket passe, at Norström (d.æ.) var kromanden, når Bellman-kredsen kom på Faggens i 1760erne, - derimod ikke, når eller hvis kredsen kom her i 1770erne, for han døde i 1769. At han var Maja Stinas svigerfar *i levende live* i 1760erne kan have været rigtigt i en uformel forstand, *hvis* sønnen Eric og Maja Stina var blevet kærester allerede inden fader Norströms død; men det er ikke rigtigt i den forstand, at de to unge var blevet trolovede eller gift i hans levetid. At han fra et vist tidspunkt *efter sin død* var Maja Stinas svigerfar, er rigtigt.

c. Eric Norström (d.y.)?

En tredje historie, der vinder udbredelse (forståeligt nok, for det ville være en god historie, hvis den var sand), er den, at Bellmans barndomsven, sønnen Eric Norström, var kroværten og hans kone eller samleverske for en tid, Maja Stina (født) Kiellström, epistlernes Ulla, var kroværtinden på Faggens, når Bellman-kredsen besøgte kroen

i 1760erne og/eller 1770erne. - Sammenholder man med de ovenfor oplyste kendsgerninger, må man finde historien meget usandsynlig.

Hvis imidlertid sønnen Eric og Maja Stina var blevet kæresten senest i 1769, kan det vel ikke udelukkes, at de to unge i en periode har hjulpet Erics forældre, der formentlig var svækkede, før de døde i 1769, ved at gå til hånde i kroen eller ligefrem selv forestå driften.

Krobygningen (tillæg til hovedafsnit 1)

Uden at have fundet yderligere oplysninger kan man kun gætte på, hvorledes forløbet har været. Det følgende gæt forekommer denne artikelskriver at have nogen sandsynlighed for sig: Da have og kro er solgt ud af Norström-familiens eje efter fader Norströms død i 1769, lader den nye ejer opføre det østre gule stenhus som klædefabrik. Om der nogensinde har været krovirksomhed i denne bygning, er såre tvivlsomt. Om den nye ejer (eller en anden, senere ejer i Bellmans tid) har fortsat eller genoptaget krovirksomheden i det røde træhus - eller har inddraget dette i klædefabrikken, er ligeledes tvivlsomt. I 1802 udvides klædefabrikken med det vestre stenhus. I 1850erne er der 'afholdskro' i dette hus, hvilket giver det gamle navn Faggens Krog forlænget og nyt liv og samtidig giver eftertiden det forkerte indtryk, at krovirksomheden også tidligere udfoldede sig i denne bygning. **Da Bellman med fæller besøgte kroen i 1760erne, var krohuset den røde træbygning; intet af stenhusene fandtes endnu.** Det er tvivlsomt, om Faggens har eksisteret med krodrift i 1770erne; det er derfor tillige tvivlsomt, om Bellman-kredsen har været på kro her i 1770erne. Selv om Bellman daterer FE 55 til 1770 (eller 1773) (den er skrevet engang i perioden 1773-80), kan inddragne inspirationer fra stedet godt stamme fra 1760erne.

3. Hilleströms lavering fra 1792

Undertiden benyttes som illustration til FE 55 Pehr Hilleströms lavering i Bellmans brev af 16. august 1792 til kaptajn Kempensköld på sommerophold hos Skyttes på Tjälvesta (Tjelfwestad, skriver poeten). Dette er for *så* vidt nærliggen-de og rimeligt, som laveringen sammenholdt med teksten bl.a. viser en keglespillende Mollberg, sådan som han kan have set ud hin sommeraften i 1770. Hvis man imidlertid deraf ledes til at tro, at laveringen i sin helhed er en illustration til FE 55, vil der foreligge en misforståelse.

Brevet og billedet bærer overskriften "Kägelspelet den 16 Augusti 1792" og skilddrer foruden Mollberg tillige Bellman, som i teksten af og til også er Movitz, samt Kempenskölds tjenestepige Catharina i gyngen og Christian Wingmark piberygende. Mollberg og Wingmark er med i FE 55, de andre ikke. Situationen er måske helt igennem fiktiv. Måske refererer den til et virkeligt besøg samme dag i en værtshushave med keglebane i Stockholm (Olof Byström, som udgav Tjälvesta-brevene i 1933, foreslår "Mäster Anders" på Kungsholmen) - med deltagelse af f.eks. Catharina, Bellman og Hilleström, og billedet og teksten ville således - som ofte hos Bellman - være et sammenvæv af fiktion og virkelighed.

Jens Lund

BELLMAN - NORDENS PSEUDOANACREON?

Binamn såsom 'Nordens Anacreon' eller 'Den svenske Mozart' (i.e. Joseph Martin Kraus) fäster uppmärksamheten vid det kongeniala i diktarens respektive kompositörens verk och tjänar dessutom som referensram - så tillvida de inte används i ironiskt och nedsättande syfte. Men förutsätter inte detta att det inte råder något tvivel om den frambesvärjande idolens identitet? 1700-talet var tiden för den europeiska litteraturens Anacreon-renässans och den som diktade dryckes- eller sällskapsvisor kunde knappast undgå att komma i beröring med floden av anacreontiska (i ordets vidaste bemärkelse!) motiv. Bellman själv var inget undantag i det avseendet. Som många av tidens poeter hade han snappat upp ett och annat 'anacreontiskt' motiv som hade förmedlats på skriftlig eller muntlig väg, men just de mest typiska 'anacreontiska' motiven saknas i hans poesier eller vänds av honom i sin motsats.

"När jag dricker, blir det vår, / Hösten sig för gubben gömmer" står det t.ex. i Sommarpromenaden för år 1796, en variant av motivet "genom vinet förbyts livets höst till vår". I det förmenta grekiska originalet står det att läsa: "När jag dricker [...] min gamla kropp / Dricker nya nöjens hopp / Dricker nya nöjens hopp" (här i Paykulls översättning). I Bellmans dikt möter en helt annan syn på åldern (jmf. StU XIII, s.128). Den samling 'oder' som många (bl.a. fru Lenngren) öste ur var inte autentiska och hade sitt ursprung inte ett halvt millennium före Kr., d.v.s. vid tiden för Anacreons poetiska verksamhet, utan ett halvt millennium efter Kr.

I sin *Geschichte der griechischen Literatur* (1971) säger Albin Lesky om dem följande: "Zeit und Qualität dieser Gedichte sind nicht einheitlich, im allgemeinen ist es seichtes Geplätscher, mitverantwortlich für das falsche Bild, das lange galt."(s.210). Redan genom sitt omfång visar denna samling som senare fick beteckningen "anacreontea" eller "Pseudoanacreon" att den varit en smältugn för allsköns dikter med njutningen av livet som motto och kärleken och vinet som ständigt återkommande inslag. I likhet med många av Bellmans poesier och tidens sällskapsvisor representerade de en hedonistisk syn på livet, men eftersom de även ansågs vittna om den goda smaken som

Svenska Akademien slog vakt om var de också ägnade att markera en skillnad. Genom att byta ut 'vinet' mot 'ölet' i en dikt där han tilltalar Bellman med orden 'Anacreon, var är ditt lov?' poängterar den unge Kellgren just den skillnaden. Men vilken synvinkel man än valde - i motsats till Mozart var Anacreon som många av Bellman samtida betraktade som sin själsfrände - bara en fantom.

Även om man på Bellmans tid hade haft tillfälle att skilja agnarna från vetet skulle jämförelsen med Bellman knappast gett bättre resultat. Hans syntes av supvisa, pastoral, idyll, parodi, opéra comique och 'enmansteater', för att bara nämna några av inslagen i Bellmans dikt, var inte bara unikt på 1700-talet, utan är också ojämförligt när man anlägger ett tidsperspektiv av mer än 2000 år!

Hans Ritte, München

INNEHÅLL

Sid 2 BÄSTE MEDLEM

Sid 3 NYA I STYRELSEN

Sid 4 EN ÅTERFUNNEN
DYRGRIP
UR BELLMANS BIBLIOTEK

Sid 7 KEJSARENS NYA
BABYKLÄDER...?

Sid 9 BOK OCH
BIBLIOTEKSMÄSSA 2008

Sid 10 BACCHI TEMPEL
ÖPPNAT IGEN

Sid 12 EN AFTON PÅ
KLUBBEN

Sid 13 "PAN HAN TAR SIN
PIPA... SIN PIPA TAR PAN"

Sid 15 MISFORSTÅELSER OM
FAGGENS KRO

Sid 20 BELLMAN - NORDENS
PSEUDOANACREON?

BILAGA:

Bellmans autograf. Se art. sid. 4

* * *

Bellmanssällskapets Medlemsblad
Utkommer med 3 nummer/år.
Ansvarig utgivare: Anita Ankarcrona
Redaktör: Bengt Jonshult,
Barlows väg 5
134 40 Gustavsberg
08-570 100 89, e-post:
hwadbehagas@comhem.se
Tryck: Mowys Skrivbyrå
ISSN 1104-4603

* * *